

دوراهی سیاست‌گذاری برای حفظ نسل یوزپلنگ آسیایی

تکثیر در اسارت یا حفظ زیستگاه

اولین بار سال ۱۳۹۵ بود که پروژه ذخیره‌سازی اسیرم یوزپلنگ آسیایی کلید خورد و اقداماتی برای آن انجام شد. یک تیم از دامپزشک‌های آلمانی، بریتانیایی و ایرانی در سال ۹۵ اسیرم (سلول‌های جنسی نر) را برای انجام پروژه تکثیر در اسارت یوزپلنگ‌ها اجرایی کردند. اینکه لودرز دامپزشکی که در آن سال مسئولیت ذخیره اسیرم را بر عهده داشت، درباره این پروژه گفته بود: «هنوز کارهای مطالعاتی زیادی باقی مانده که باید هرچه سریع‌تر انجام شود. آنچه ما در اروپا به‌شدت بر آن متمرکز شدیم، پیشبرد هر چه سریع‌تر روش‌های باروری در گونه‌هایی است که در اسارت هستند. برای اینکه این روش موفق و تأثیرگذار باشد، لازم است در وهله نخست رفتار و نیازهای حیوان به‌طور دقیق موردپایش قرار گیرد اما جدا از آن باید اطلاعات جامعی از وضع فیزیولوژیک این گونه‌ها در اختیار داشته باشیم و بر مبنای آنها کم برداریم.» این تیم از اسیرم‌های کوشکی، یوزپلنگ نر ایرانی نمونه‌گیری کرده بودند. پنج سال بعد از این نمونه‌گیری امیر عبدوس، مدیر کل حفاظت محیط زیست استان سمنان در گفت‌وود با خبرگزاری ایسنا اعلام کرد که اولین مرحله از این فرایند برای یوز تر موسوم به فیروز، هفتم آبان ۱۴۰۰ به دست متخصصان ایرانی انجام شد. او همچنین اشاره کرد این فرایند سال‌های گذشته هم برای ذخیره‌سازی زن‌های کوشکی در پردیسان با حضور کارشناسان خارجی انجام شد، هرچند نتیجه مطلوبی در نه‌داشت و بازآشتی پس از بارها اسیرم‌گیری توسط تیم خارجی از کوشکی گزارش‌های حاکی است که ذخیره قابل‌انگیزی در اختیار نیست.

این پروژه در زمان خودش سروصدای بسیاری داشت و واکنش‌های زیادی را برانگیخت. برخی به خارجی‌بودن تیم‌های مشاور ایراداتی وارد کرده بودند و برخی دیگر آن را رو به شکست می‌دانستند. در این میان از یک‌سوی خبری اسارت «یا» حفظ زیستگاه، درحالی‌که از ابتدا اساسا چنین طرحی وجود نداشته است، ملوژ یوزپلنگ سازمان اسیرم زیست سه «برنامه عمل» طی سه سال گذشته تدوین کرده و اتفاقا هرکدام توسط یک تیم مجزا زوده است، جای آنکه در همه آنها حفظ زیستگاه به اضافه تکثیر در اسارت پیش‌بینی شده است. این برای نخستین‌بار در مصاحبه‌های اخیر کارشناسان بود که ما با مفهوم جدیدی رویه‌رو می‌شویم: تکثیر در اسارت «یا» حفظ زیستگاه. درحالی‌که قبلا اساسا چنین چیزی مطرح نبوده است و در هیچ‌یک از برنامه‌های عمل نیز چنین چیزی پیشنهاد نشده است.» او می‌گوید که نباید چنین دوگانه‌ای ساخته شود و از هر دو روش برای حفظ یوزپلنگ‌ها باید استفاده کرد. او در همین راستا می‌گوید: برنامه‌های عمل یوز هم همین مفهوم را مورد تأکید قرار داده‌اند. در اظهارنظرهایی که بعد از بارداری ایران در اسارت صورت گرفته، به نظر می‌بدون توجه به برنامه‌ها و گفت‌وگوهای موجود، خیلی ندهد است، واکنش نشان بدهند، محمداصادق فرهادی‌نیا، محقق پاسدکتری جانورشناسی، از جمله چهره‌هایی است که در این زمینه با خبرگزاری مهر گفت‌وگو کرده و می‌گوید: «ما محیط‌زیستی‌ها به‌شدت ملاحظه‌مند به ایجاد دوگانه هستیم. مثلا موافقان/ مخالفان شکار ترنوفه، موافقان/ مخالفان کنترل سگ‌ها، موافقان/ مخالفان باغ

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

کاری کنیم، برنامه ما باید تمام این چهار بخش را داشته باشد: اول، افزایش تلاش قویه نیرو و امکانات حفاظتی زیستگاه‌های زادآور یوز، دوم، کنترل سگ‌های گله و آزادسازی می‌اندشت و توران از دام‌های اهلی، سوم، تکثیر یوز در اسارت و چهارم، راه‌سازی و پایش یوزها در طبیعت. بعد از چهار سال، هنوز هم فکر می‌کنم هر راه‌حلی بدون اینها برای یوز دشوار خواهد بود. از سال ۲۰۱۴، رویکردی در دنیا مطرح شده به نام «رویکرد یک طرح The One Plan Approach» یعنی همه اقدامات حفظ زیستگاه، مداخله در زیستگاه و تکثیر در اسارت،ر همه جای آنکه در همه آنها حفظ زیستگاه به اضافه تکثیر در اسارت بحث‌هایی در میان کارشناسان مطرح است. برخی می‌گویند حفظ زیست‌گاه یوزها بهترین روش برای ادامه نسل آنهاست و دیگرانی با اشاره به تعداد کم یوزها می‌گویند که باید از تکثیر در اسارت بهره برد.

دوراهی تکثیر یا حفظ زیستگاه؟
دوراهی است، او می‌گوید که نباید چنین دوگانه‌ای ساخته شود و از هر دو روش برای حفظ یوزپلنگ‌ها باید استفاده کرد. او در همین راستا می‌گوید: برنامه‌های عمل یوز هم همین مفهوم را مورد تأکید قرار داده‌اند. در اظهارنظرهایی که بعد از بارداری ایران در اسارت صورت گرفته، به نظر می‌بدون توجه به برنامه‌ها و گفت‌وگوهای موجود، خیلی ندهد است، واکنش نشان بدهند، محمداصادق فرهادی‌نیا، محقق پاسدکتری جانورشناسی، از جمله چهره‌هایی است که در این زمینه با خبرگزاری مهر گفت‌وگو کرده و می‌گوید: «ما محیط‌زیستی‌ها به‌شدت ملاحظه‌مند به ایجاد دوگانه دیگری است؟ آنها لازم و ملزوم هم هستند، هرکدام با کارکرد متفاوت، نه جایگزین. خاطرم هست که چهار سال پیش در سازمان محیط زیست به مناسبت روز یوز، در یک سخنرانی عرض کردم اگر بخوابیم برای یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

در همه بخش‌های زیستگاه را داشته باشیم، همان کاری که مرکز آمار ایران هر ۱۰ سال برای جمعیت نفوس و مسکن انجام می‌دهد. همه می‌دانیم امکان سرشماری برای یوز وجود ندارد، نمی‌دانیم کجا هستند که برویم اینجا بشماریم. پس لازم ناچاریم بخش‌هایی از وسعت متناقص بالاقوه حضور یوز در ایران را به‌عنوان نمونه درنظر بگیریم. این روشی بود که سال‌ها پیش که محققان موسیسی به ایران آمدند، براساس تجربه‌شان روی ساهکوش به ایران پیشنهاد کردند.

فرهادنا درباره رویکرد مناسب به عنوان محققان تکثیر در اسارت می‌گویند باید در کنار حفظ زیستگاه، نظر به روند نزولی آن اقدامات تکمیلی مانند تکثیر یوز هم انجام گیرد. مخالفان معتقدند باید همچنان روند گذشته را حفظ کرد و درعین‌حال مطالعات بیشتری کرد که بتوان آثاری از یوزها را پیدا کرد. من شخصا متقاعد نشدم که چرا در چنین شرایط بحرانی و خطریری، در کمبود منابع مالی و انسانی، بعد از ۲۰ سال حفاظت از یوزپلنگ، به‌جای آنکه اقدام عاجلی کنیم، زمان و بودجه خودمان را برای مطالعات بیشتر اختصاصی دهیم. چرا باید بودجه‌های محدود را به‌جای حفظ زیستگاه صرف مطالعه و پژوهش کنیم؟ آن‌وقت روزی می‌رسد که شاید یوزمان را بهتر بشناسیم، ولی یوزی که کملا وجود ندارد.

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز

یوز